Vydáváme novou knihu o fenoménu baťovských měst

Datum	15.10.2026
Subjekt	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Region	Česká republika - Zlínský kraj
Kategorie	Kultúra, Univerzity, Veda a výskum

Věděli jste, že zlínský koncept ideálního města pro práci i život ovlivnil tvář desítek míst po celém světě? Tým historiků a odborníků na baťovskou problematiku z Informačního centra Baťa při Knihovně UTB připravil novou dvojjazyčnou publikaci Baťova města / Baťa cities. Na stránkách plných unikátních, mnohdy doposud nepublikovaných fotografií, plánů, map a kreseb vás provede čtyřiadvaceti průmyslovými a zahradními městy, která společnost Baťa budovala od 20. let 20. století na čtyřech kontinentech.

Publikace autorů Zdeňka Pokludy, Jana Hermana a Milana Balabana přináší dosud nejucelenější pohled na fenomén baťovských měst v mezinárodním kontextu. Téma spojující historii podnikání, urbanismus, architekturu i každodenní život navíc navazuje na dlouholetý výzkum. *„Problematikou baťovských měst se naši kolegové zabývají již od 90. let minulého století a od té doby vznikla řada publikací. Našim cílem však bylo poprvé souhrnně představit 24 firemních měst na různých kontinentech a ukázat jejich proměnu od doby vzniku až po současnost,“* popsal za autorský kolektiv Zdeněk Pokluda.

Základním tématem knihy je Zlín, který se stal vzorem pro další baťovská města po celém světě. Výzkum ukazuje, jak u Tomáše Bati vznikala myšlenka města, kde byly práce, bydlení, vzdělávání, kultura i volný čas propojeny do jednoho funkčního celku. Kniha představuje základní principy výstavby továrních areálů, obytných čtvrtí, škol, společenských budov i sportovišť. Důraz byl kladen nejen na praktičnost a účelnost, ale také na dostatek zeleně a vysokou kvalitu života zaměstnanců a jejich rodin. Významná část publikace se věnuje právě šíření zlínského konceptu do zahraničí a jeho přizpůsobování specifickým podmínkám v různých částech Evropy, Asie, Afriky i Ameriky.

Vznik knihy byl několikaletým a náročným týmovým procesem. Autorský kolektiv čerpal z rozsáhlých archivních pramenů nejen v České republice, ale také ve Francii, Nizozemsku, Švýcarsku, Kanadě či Indii. Informace doplňovalo studium dobového tisku, odborné literatury i vzácné rozhovory pamětníků a obyvatel jednotlivých měst. *„Díky spolupráci s českými i zahraničními partnery kniha zachycuje nejen historický vývoj, ale i současnou podobu všech 24 lokalit. Výsledkem je bohatý obrazový doprovod obsahující přes pět set ilustrací, map, plánů, kreseb a historických snímků, z nichž mnohé jsou publikovány vůbec poprvé,“* přiblížil Milan Balaban z univerzitní knihovny.

Bádání přineslo i celou řadu překvapivých odhalení. *„Srovnávací analýzy a studium dochovaných urbanistických plánů ukázaly, že ve většině případů se podařilo realizovat pouze část původních, často velmi velkolepých vizí. Mnohá baťovská města měla být ve skutečnosti podstatně rozsáhlejší,“* upřesňuje za autorský kolektiv Jan Herman. *„Mimořádně pestrý obrazový materiál navíc dokládá, jak dokázala jedna firma přenášet své urbanistické a sociální koncepty do zcela odlišných kulturních a geografických podmínek, od evropských industriálních center až po exotická prostředí mimoevropských poboček,“* řekl Herman.

Kniha zaujme na první pohled i svým zpracováním. Má elegantní pevnou poloplátěnou vazbu a její černo-červené obálce dominantně vévodí ikonické logotypové „B“ ražené v černém poli. Práce na

takto rozsáhlé knize byla velkou výzvou i z hlediska grafického zpracování. *„Naším cílem bylo propojit historické dokumenty, náročné statistické tabulky i unikátní dobové fotografie do přehledného a vizuálně atraktivního celku,“* poukazuje grafik Dušan Wolf.

„Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně vydává tuto knihu jako připomínku toho, že baťovská města nebyla pouze místy výroby. Myšlenka propojení hospodářského rozvoje, odpovědného přístupu k lidem a kvalitního životního prostředí zůstává cennou inspirací i pro moderní města 21. století,“ dodává ředitel univerzitní knihovny Ondřej Fabián.

Publikaci vydalo nakladatelství zlínské Univerzity Tomáše Bati a je možné ji zakoupit v Knihovně UTB (u výpůjčního pultu ve druhém patře), na webu nakladatelství UTB za 749 Kč nebo v partnerských knihkupectvích.

Informační centrum Baťa je součástí Knihovny Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně od roku 2008. Jeho cílem je přiblížit veřejnosti osobnost Tomáše Bati a všechny aspekty působení firmy Baťa ve Zlíně, v Československu a ve světě od roku 1894 až do současnosti. Centrum spravuje webové portály tomasbata.com, který poskytuje zájemcům zevrubné informace o baťovské historii, a svet.tomasbata.com, jenž přehledně a stručně přibližuje působení firmy Baťa na pěti světových kontinentech.

https://zpravy.utb.cz/2026/10/15/vydavame-novou-knihu-o-fenomenu-batovskych-mest